

คู่มือ

การเรียนรู้การสอน

หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุและสารเสพติด

โรงพยาบาลรัฐญารักษ์ขอนแก่น
กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

**คู่มือ การเรียนการสอน หลักสูตรพยาบาลเฉพาะทาง
สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุและสารเสพติด**

จัดพิมพ์โดย	โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ตั้งอยู่ เลขที่ 775 หมู่ที่ 19 ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 043-424500-2 โทรสาร 043-424507 เบอร์มือถือ – อีเมลล์ – เว็บไซต์ www.tyrkk.go.th
คณะกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต แดนสีแก้ว คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นายแพทย์ชาญชัย จงพานิช ผู้อำนวยการโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น
บรรณาธิการ	นางโสภิตา ดาวสดใส
ISBN	978-616-11-4744-0
พิมพ์ครั้งที่ 1	กันยายน 2564
จำนวน	250 เล่ม
พิมพ์	นางสาวแดงบุหงา อินทร์ชูวงศ์
พิมพ์ที่	บริษัท ขอนแก่นพิมพ์พัฒนา จำกัด 158 – 162 ถนนเทพารักษ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

คำนำ

สรุปเนื้อหาการเรียนการสอนหลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลผู้ติดยาและสารเสพติด (Certificate Program of Nursing Specialty in People with Drug and Substance Use Disorders) ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลผู้ติดยาและสารเสพติด (4 เดือน) ที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ขอนแก่น ร่วมกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของพยาบาลวิชาชีพที่เข้าร่วมอบรมให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลผู้ติดยาและสารเสพติด โดยมีเป้าหมายให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ถึงระบบบริการสุขภาพ การประเมินภาวะสุขภาพ การศึกษารูปแบบการบำบัดรักษาการพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาและสารเสพติดอย่างเป็นองค์รวม

ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ร่วมมือ ร่วมใจกัน เตรียมเนื้อหาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน และเป็นแนวทางในการใช้ประกอบการทำงานเมื่อจบการศึกษา ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น ท่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ช่วยสนับสนุนชี้แนะการจัดการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น และเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพในรุ่นต่อไป

กลุ่มงานวิชาการพยาบาล

ภารกิจด้านการพยาบาล

10 สิงหาคม 2564

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข-ค
1. วิชานโยบายและระบบบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดยาและสารเสพติด	1
การพัฒนาคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติด	1
2. วิชาประเมินภาวะสุขภาพของผู้ติดยาและสารเสพติด	7
1. การคัดกรองปัญหาการติดยา	7
2. การประเมินและเฝ้าระวังภาวะถอนพิษยา	11
3. แบบคัดกรองและส่งต่อผู้ป่วยที่ติดยาและสารเสพติดเพื่อรับการบำบัดรักษา สำหรับบุคลากรทางการแพทย์	15
4. วิชาการประเมินภาวะสุขภาพผู้ติดยาและสารเสพติด	21
5. วิชาการประเมินภาวะสุขภาพผู้ติดยาและสารเสพติด	31
6. แนวคิดสำคัญในการตรวจสุขภาพจิต	44
3. วิชาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพสำหรับผู้ติดยาและสารเสพติด	47
1. การวินิจฉัยความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด	47
2. กลุ่มช่วยเหลือตนเอง (Self-help group) ในผู้ติดยาและผู้ติดสารเสพติดและบทบาทของพยาบาล	58
3. การบำบัดครอบครัวโดยใช้แนวคิดซาเลียร์	68
4. จิตบำบัดแบบประคับประคอง (Supportive Psychotherapy)	76
5. โปรแกรมเมทริกซ์ (Matrix Program)	81
6. การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model)	86
7. การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm reduction)	89
8. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริม ป้องกัน และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาและสารเสพติดในชุมชน	97
9. ชุมชนบำบัด (Therapeutic Community)	105
10. การปรับความคิดและพฤติกรรม (COGNITIVE BEHAVIOR THERAPY)	111
11. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับครอบครัวและการประเมินครอบครัว	121

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
4. วิชาการพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุและสารเสพติด	136
1. เทคนิคที่สำคัญในการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและสารเสพติด, แนวคิดทฤษฎีระดับวิทยา	136
2. เทคนิคที่สำคัญในการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและสารเสพติด, ทักษะชีวิตและสุขภาพจิต	147
3. การพยาบาลผู้ติดสุราระยะถอนพิษ	153
4. การพยาบาลผู้ติดสารกดประสาท	159
5. การสัมภาษณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivation Interviewing : MI)	168
6. การพยาบาลผู้สูงอายุและสารเสพติดในระยะวิกฤตฉุกเฉินและเฉียบพลัน	182
7. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน เทคนิคที่สำคัญต่างๆในการส่งเสริม ป้องกัน บำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้สูงอายุและสารเสพติด	191
5. วิชาสัมมนาทางการพยาบาลในประเด็นคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและสารเสพติด	223
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสัมมนา	223
2. เครื่องมือและการเลือกใช้สถิติในการวิจัย	230